

گزارش شفاهی پایان نامه

مقدمه

بدون شک انجام یک پروژه تحقیقاتی یکی از مهم‌ترین بخش‌های دوره آموزش یک دانشجوی تحصیلات تکمیلی است. بر همین منوال شاید بتوان جلسه دفاع از پایان‌نامه را از بیاد ماندنی‌ترین خاطرات دانشجو از دوران تحصیل دانست. خاطره‌ای که خوب یا بد به راحتی فراموش نمی‌شود پس چه بهتر که سعی کنیم این خاطره از نوع خوب باشد.

گزارش شفاهی پایان نامه:

گزارش شفاهی رایج‌ترین روش دفاع از پایان‌نامه است که در آن چندین هدف دنبال می‌شود. اعلام نتایج تحقیق جهت کسب نظر داوران در مورد تحقیق انجام شده و ارزشیابی آن و هم چنین اعلام نتایج تحقیق به کسانی که به نتایج به دست آمده نیاز داشته تا براساس آن بتوانند به حل مشکلات و معضلات موجود بپردازند؛ عمده‌ترین اهداف این گزارش را تشکیل می‌دهند.

زبان مورد استفاده در ارائه گزارش شفاهی باید برای مستمعین و داوران حاضر در جلسه قابل درک باشد. در بسیاری از موارد دانشجویانی که هنوز به مرحله دفاع از پایان‌نامه نرسیده‌اند نیز جهت اطلاع از فرایند ارائه گزارش پایانی در جلسه دفاع حضور دارند، به همین دلیل بهتر است سخنرانی به گونه‌ای ارائه شود که ضمن تأمین اهداف دانشجوی ارائه کننده و اساتید راهنما و مشاور وی که مسئولیت علمی نتایج را بر عهده دارند؛ جلسه از ماهیت آموزشی مناسبی نیز برخوردار گردد. به علاوه یک گزارش خوب گزارشی است که در آن در زمانی کوتاه مطالب مفید به شنوندگان ارائه شود. در این گزارش باید یافته‌های اصلی و برجسته تحقیق ارائه شوند. به همین منظور تدوین خلاصه‌ای از پایان‌نامه جهت ارائه بهتر و هم چنین ارائه به هیئت داوران ضروری می‌باشد. نگارش این خلاصه موجب می‌شود داوران در یک نگاه اجمالی با کلیات انجام شده در فرایند تحقیق آشنا شوند. این کار امکان ارزشیابی دقیق‌تر از تحقیق را مهیا خواهد نمود. این خلاصه در حقیقت بدنه متن سخنرانی دانشجو در جلسه دفاع می‌باشد. همچنین پیشنهاد می‌شود در صورت حضور دانشجویان و مهمانانی که توسط محقق و یا دانشکده محل تحصیل دعوت شده‌اند خلاصه‌ای از پایان‌نامه در ۲-۳ صفحه تدارک دیده شود.

در هر حال باید بخاطر داشت که شرح و تفصیل یافته‌های تحقیق در قالب سخنرانی به جمله‌پردازی مناسب، انشا و رعایت اصول صحیح آیین‌نگارش نیاز دارد. عدم رعایت اصول در تهیه متن سخنرانی

موجب ارائه یک سخنرانی پرباشان و مبهم شده و تمامی تلاش‌های محقق در ارائه نتایج تحقیق بی‌حاصل خواهد ماند .

مواردی که ثبت آن‌ها در چکیده تحقیق الزامی می‌باشد :

مسئولین هر دانشکده با توجه به مقطع و رشته تحصیلی دانشجویانی که ملزم به ارائه پایان‌نامه جهت اتمام دوره تحصیلی خود هستند؛ قوانینی جهت تدوین چکیده تحقیق وضع می‌نمایند. البته آن چه مسلم است ثبت موارد زیر در چکیده پایان‌نامه صرف‌نظر از رشته و مقطع تحصیلی دانشجوی الزامی می‌باشد :

- عنوان تحقیق
- نام دانشجو و اساتید راهنما و مشاور
- خلاصه بیان مسئله و ضرورت اجرای تحقیق
- اهداف کلی و ویژه (ثبت اهداف کاربردی در آیین نامه اجرایی تدوین چکیده برخی از دانشکده‌ها الزامی می‌باشد و دانشجو موظف به ثبت اهداف کاربردی می‌باشد)
- فرضیات و سوالات تحقیق که بر اساس اهداف تدوین شده‌باشند
- تعاریف علمی و عملی واژه‌های موجود در عنوان و اهداف
- مروری بر حداقل سه مطالعه مشابه با موضوع اصلی تحقیق که در داخل و یا خارج از کشور انجام شده‌باشند
- محیط، جامعه و نمونه تحقیق
- روش نمونه‌گیری
- تعریف ابزار پژوهش به طور کامل و شیوه تعیین روایی و پایایی ابزار
- روش جمع‌آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل آن‌ها
- ارائه نتایج بر اساس اهداف تحقیق به همراه تحلیل دانشجو از یافته‌های تحقیق خود و ارائه استنادهای مناسب موافق و یا مخالف یافته‌های اصلی پژوهش
- ارائه پیشنهادات بر اساس یافته‌ها
- ارائه محدودیت‌های احتمالی پژوهش
- نتیجه‌گیری نهایی و پاسخ به فرضیات تحقیق و هم‌چنین استدلال در مورد قدرت تعمیم یافته‌ها از نمونه به جامعه

ثبت نتایج در خلاصه تهیه شده می‌تواند به صورت انشایی و یا تهیه جدول و نمودار باشد. در هر صورت جهت ارائه شفاهی نتایج در جلسه دفاع، تهیه نتایج به صورت نمودار و جدول ضروری به نظر می‌رسد. در حین ارائه شفاهی این چکیده- با توجه به آن که از قبل در اختیار اساتید راهنما، مشاور و داوران قرار داده شده است - ارائه مطالب به صورت خلاصه‌تر از متن تهیه شده سبب توجه بیشتر مخاطبان در حین ارائه گردیده و جلسه به صورت مطلوب‌تری اداره خواهد شد.

جهت ارائه هر چه بهتر متن سخنرانی در جلسه دفاع رعایت نکات زیر به وسیله دانشجوی ارائه کننده پیشنهاد می‌گردد:

بازدید از محل ارائه دفاع و آشنایی با مختصات فیزیکی محل ارائه نظیر نورپردازی، محل دقیق قرار گرفتن در پشت تریبون و نحوه برقراری تماس چشمی با مخاطبان جهت همراهی هر چه بیشتر ذهنی مخاطبان با سخنران و تخمین فاصله مناسب صورت با بلندگو جهت تنظیم مناسب صدا موجب افزایش اعتماد به نفس دانشجو شده و ارائه را برای وی آسان‌تر خواهد نمود.

پیشنهاد می‌شود پس از بازدید از محل و اطمینان از مناسب بودن آن جهت ارائه دفاع، در برگه‌هایی با اندازه‌های مناسب، زمان و مکان ارائه دفاع از پایان‌نامه، عنوان آن، اسامی دانشجو و استاد و یا اساتید راهنما و در برخی از موارد حتی اسامی اساتید مشاور ثبت شده و با فاصله زمانی مناسب از جلسه دفاع (یک هفته تا سه روز قبل از برگزاری جلسه دفاع) در تابلوهای اعلانات دانشکده نصب گردد.

هماهنگی قبلی با مسئول تاسیسات و وسایل سمعی و بصری محل دفاع جهت آشنا شدن با عملکرد هر یک از وسایلی که باید در روز دفاع مورد استفاده قرار گیرد مانند پروژکتور، لپ‌تاپ و یا کامپیوتر جهت ارائه هر چه بهتر به دانشجو کمک خواهد نمود. بهتر است دانشجو در مورد نحوه ارائه خود در صورت قطع برق پیش‌بینی‌های لازم را به عمل آورده باشد.

توصیه می‌شود دانشجویان از آمادگی ذهنی کافی جهت ارائه سخنرانی بدون وابستگی به متن تهیه شده برخوردار باشند. بدیهی است خواندن تمامی مطالب از روی متن، امکان برقراری ارتباط مناسب با مخاطبان را کاهش داده و در برخی از موارد موجب قطع این ارتباط خواهد شد. باید به یاد داشت که برقراری تماس چشمی با مخاطبین یکی از شیوه‌های بسیار موثر در جلب نظر و افزایش توجه مستمعین خواهد بود.

پیشنهاد می‌شود نکات مهم و کلیدی و یا تصاویری در ارتباط با موضوع تحقیق با استفاده از نرم‌افزار Power Point تهیه شده و در جلسه به نمایش درآید. بهتر است اسلایدهایی که به این طریق تهیه می‌شوند تا حد امکان ساده بوده و در تهیه آنها نکات زیر رعایت شوند.

- استفاده از چهارچوب یکسان در کلیه اسلایدها
  - دقت به ترکیب رنگ‌های زمینه و حروف (به عنوان مثال استفاده از حروف سفید یا زرد در زمینه آبی یا سرمه‌ای یک انتخاب ایمن است).
  - گنجاندن حداکثر هشت خط متن در هر اسلاید
  - استفاده از تصاویر فقط در صورت نیاز
- در هر حال تعداد اسلایدها (با توجه به در نظر گرفتن متوسط زمان یک دقیقه برای نمایش و توضیح هر اسلاید و یا ۶ اسلاید در هر ده دقیقه) باید با زمان اختصاص داده شده برای سخنرانی تناسب داشته‌باشد.

ارائه سوال اصلی تحقیق در ابتدای مقدمه به نحوی که توجه مستمعین را به ضرورت اجرای تحقیق جلب نماید سبب توجه و همراهی ذهنی آنان با سخنران تا پایان زمان ارائه سخنرانی می‌شود. ارائه جملات به صورت کوتاه و اجتناب از حاشیه‌های بی‌مورد و بدون ارتباط به موضوع پژوهش بر جذابیت‌های سخنرانی خواهد افزود.

معمولاً ارائه یک پایان‌نامه حدود سی دقیقه به طول می‌انجامد. همراه داشتن ذهن شنوندگان در طول این مدت فقط از طریق ارائه یک سخنرانی جذاب، تغییرات بجا و اصولی در شیوه ارائه مطالب، اجتناب از تَن صدای یکنواخت و کسالت بار و استفاده مناسب و بجا از وسایل سمعی و بصری امکان‌پذیر خواهد بود.

پس از اتمام سخنرانی دانشجو، نوبت طرح پرسش‌های داوران و سپس سایر حاضران می‌باشد. توجه دقیق سخنران به سوالات فرد مطرح‌کننده پرسش، اجتناب از قطع کردن صحبت وی، یادداشت‌برداری از نکات مهم سوال به منظور پیشگیری از فراموش شدن بخشی از آن در حین ارائه پاسخ و دادن پاسخ‌های قانع‌کننده به دور از هیجان سبب می‌شود تا داوران نیز بر توانمندی و تسلط محقق بر فرایند تحقیقاتی انجام شده صحه بگذارند. پاسخ به سوالات باید واضح، دقیق و روشن بوده و بر اساس بدنه سوال ارائه گردد. دستپاچگی در حین پاسخ دادن، طفره رفتن از ارائه پاسخ دقیق به سوال مطرح شده، بروز هیجان و اضطراب زیاد و در اغلب موارد کاذب معمولاً به

عنوان عدم تسلط کافی محقق بر موضوع تحقیق، فرایند انجام شده و یا ناتوانی وی در اداره جلسه تلقی می‌گردد.

اعلام تشکر از اساتید راهنما و مشاور پایان‌نامه و هیئت داوران که با مطالعه پایان‌نامه و طرح سوالات خود که قطعا سبب ارتقای علمی پایان‌نامه خواهد شد، نشانگر بلوغ فکری و اجتماعی دانشجو خواهد بود.

گردآوری و تنظیم:

دکتر رسول تبری

عزت پارباد

کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی